

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De diuisionibus pertinentibus ad misericordiam, & de operibus misericordiæ per ordinem: primo de spiritualibus, circa quæ tanguntur octo incitantia ad compatiendum Crucifixo pro nobis, deinde de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

cogita. Aug. in lib. de disciplina Christiana: Christus petit, & nō accipit, & offendis nomen pietatis crudelibus verbis, & dicis: Et quid seruo filiis meis? Christū illi oppono, filios suos mihi reponit. Magna iniustitia vt habeas vnde luxurietur filius tuus, egeat Deus tuus. Cum enim legisti, Quod vni ex minimis meis fecistis, & mihi fecistis, & non timuisti: ecce quis eget, & filios tuos numera: postremo numera filios tuos, adde vnū illum inter illos, dominū tuum numera: vnum habes, sit ille secundus: duos habes, sit tertius: tres habes, quartus sit. ¶ Secūdo debes cogitare quid petit Deus, quoniā suū petit, non tuum. Vnde valde ingratus est qui de bonis Dei abūdanter habet ad mensam suam, & tamen non vult dare modicum panis Deo petenti. Aug. Dicit tibi Christus, Da mihi de eo quod dedi tibi. De meo quaro, & mihi nō donas: da, & reddo: habuisti me largitorē, facito debitorē. ¶ Tertio cogitare debet ad quid petat: nō enim petit ad dandum, sed ad mutuandum & ad centuplas vsuras. Aug. Miser homo, quid sceneraris homini? scenerare Deo, & centuplum accipies, & vitam æternam possidebis. Mira ingratitudo hominū qui nolunt accommodare Deo ad tales vsuras, ad quales accommodaret alicui Iudæo vel Saraceno. ¶ Quarto debet cogitare, quod ipse habet perere à Deo regnū æternum, qui modo petit ab eo modicum panis: & si negat Deo hoc modicum, negabit ei Deus regnum suū. Pro. 21. Qui obturat aurē suam ad clamorē pauperis, clamabit & ipse, & non exaudietur. Sapiens: Ne dubites cū magna petas, impedere parua. ¶ Septima meditatio attendit liberalitatem quam habent homines ad membra diaboli. Si enim diuites mali declinet ad eos, importunissimē inuitantur, & quasi dilaniantur, & pro illis magnæ expensæ fiūt. Christus verò in membris suis vix inuenire potest vnde sustentetur. ¶ Octaua attendit Dei pietatem quam nobis exhibuit in sua paupertate, quando seipsum pro nobis dedit, & pro nostra redemptione vendi voluit.

De diuisionibus pertinentibus ad misericordiam, & de operibus misericordie per ordinem: primo de spiritualibus, circa que tanguntur octo in: itantia ad compatiendum Crucifixo pro nobis, deinde de corporalibus.

CAP. IIII.

NOtandum quod est misericordia cōmendabilis, & est misericordia derestabilis. Cōmendabilis est, quæ est respectu personæ: derestabilis, quæ est respectu culpæ. Grego. in homil. Ad culpas quisque non debet compassionem exercere, sed zelum. Compassio quippe homini, & vitis rectitudo debetur, vt in vno eodēque homine & diligamus bonum quod factum.

est, & persequamur mala quæ fecit. Itē Greg. Sunt plerique qui cōpassionem proximo nō spiritualiter, sed carnaliter impediunt, ut ei non ad virtutem, sed quasi miserando ad culpas fauerent. Qui carnaliter hominibus miseretur, potius sunt crudeles quam misericordes, licet misericordes vocentur. Pro. 20. Multi misericordes vocatur: virum autem fidelem quis inueniet? Item notandum quod quædam opera misericordiarum sunt spiritualia, quædam corporalia. Spiritualia sunt, ut cordis cōpassio, iniuriarum dimissio, peccantiū correctio, ignorantium instructio, de cōpassione dicit gl. Greg. super illud Iob 30. Cōpariebatur anima mea pauperi. Plus est cōpassio, quam datum, quia rem quālibet plerumque dat etiam qui nō cōparitur: nunquam qui verē cōparitur, quod necessarium conspiciet proximo suo negat. Ibidē dicit inter. Plus est de seipso dare, quam de suis. Itē Greg. Exteriora largies rem extra seipsum præbuit: qui autē fletum & cōpassionem proximo tribuit, ei etiam aliquid de seipso dedit. Cōpassio crux est interior, cuius brachium superius est cōpassio qua quis compatitur Christo pro nobis passio: brachiū inferius est cōpassio, qua quis cōparitur his qui sunt in purgatorio. Sinistrum verō brachium est compassio qua quis compatitur his qui sunt in hoc mundo quantum ad pœnalem miseriam. Dextrū brachiū est cōpassio qua quis cōparitur animabus quæ pereūt in hoc mūdo. Aug. Similis in te viscera Christiana compassionis, qui plangis corpus à quo recessit anima, & nō plangis animam à qua recessit Deus? Ecclē. 22. Luctus mortui, septē dies: fatui autē & impij, omnes dies vitæ illorū. ¶ Et notandū quod multa sunt propter quæ aliquis solet alij multū cōpari, quæ omnia circa Christū occurrūt. ¶ Primum est doloris magnitudo. Hæc causa verē fuit in Christo. Thren. O vos omnes qui trāsitis per viam, attēdite & videte si est dolor sicut dolor meus. ¶ Secundum est, amoris magnitudo. Hæc causa fuit in beata Virgine, cum propter magnū amorē quē habebat ad filiū suū gladius pertrāsibat animā eius. Luc. 2. De David etiam legitur. 2. Reg. 18. quod dicebat, Fili mi Absalō, Absalō fili mi, quid mihi det ut ego pro te moriar? id est, vice tui. Videbatur reputare mortem filij, sui grauiorē sibi propria morte. De bono patre dicitur Ecclē. 30. Pro animabus filiorū colligabit vulnera sua & super omnē vocem turbabuntur viscera eius. Propter hanc causam filij qui tenerrimē amant matres suas, molestius sustinent quum eas vidēt percuti, quam si ipsimet percuterentur. Sed quid dubitat Christū magis amādum esse à nobis, quā carnales matres? Quæ mater tot & tāta passa est pro filio suo, quāta Christū pro

pro nobis
etiam sy
ti exposi
ditate m
eius. ¶ T
innocēte
catum nō
hoc eccle
passionis
lira aliq
dolorem
occasione
lum popu
dixit ad
ques sunt
causa ben
propter in
Nostra et
litate: &
¶ Quintu
ho, qui fu
etar tale
operetur
pariens
paruit ber
Quum ho
et eū gla
& duri ac
dulci plā
ter plāgi
pocit ut
icat, ut su
tas ipsius
esse plū &
etiam De
dia. Iac. 2.
diā. Ber. N
quem mi
carneum
sus est ca
allorum

pro nobis? Nonne matrem propriam reliquit pro nobis? Reliquit etiam synagogam matrem suam, & insuper animam suam morti exposuit pro nobis. Iere. 12. Reliqui domum meam, dimisi hereditatem meam, dedi dilectam animam meam in manus inimicorum eius. Tertium est innocentia. Magis enim solemus copari ei qui innocenter patitur. Que causa vere fuit in Christo: ipse enim peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. 1. Per. 2. Propter hoc ecclesia que laturatur in passionibus aliorum sanctorum, in die passionis Christi cõristatur. Quartum, quando pro culpa nostra aliquis patitur: tunc enim homo qui habet nobilem animum dolorem illum suum reputat per cõpassionem, sicut suus est per occasionem. Sicut patet in Dauid. 2. Reg. vlt. qui quum vidisset angelum populum occidentem, propter hoc quod ipse fecerat eum numerari, dixit ad dominum: Ego sum qui peccaui, ego inique egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro ira tua contra me. Hęc causa bene fuit in Christo, iuxta illud Esa. 53. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus propter scelera nostra. Nostra est passio Christi per occasionem, etiam quantum ad utilitatem: & ideo deberet esse nostra quantum ad cõpassionem. Quintum est patientis nobilitas. Que causa vera fuit in Christo, qui fuit nobilissimus, tanquam Altissimi filius. Valde alienum erat tale opus ab eo: iuxta illud Esa. 18. Alienum est opus eius ut operetur opus suum, peregrinum est opus eius ab eo. Sextum est patientis benignitas. Hęc causa vere fuit in Christo. Tit. 3. Apparuit benignitas &c. Matthæ. 11. Discite a me, quia mitis sum. Quum homo benignus & mitis homini gratis cedat, que causa est eum gladio perforari? Item que convenientia est stipitis rigidi & duri ad hominem benignum & dulcem? Ideo ecclesia in illo dulci plactu qui in Dominica passione incipit cantari, specialiter plagit hoc, quod clavis & lancea mite corpus perforatur, & polcit ut arbor crucis ramos suos flectat, & naturalis rigor leteat, ut superni membra regis mite cedat stipite. Septimum est, pietas ipsius patientis. Magis enim aliquis copatur ei quem nouit esse piũ & cõpatientem, quam ei que nouit esse sine pietate. Ipse etiam Deus non miseretur hominibus duris, & sine misericordia. Iac. 2. Iudicium sine misericordia ei qui non fecerit misericordiam. Ber. Nemo duri cordis salutem vnquam adeptus est, nisi forte quem miserans Deus abstulerit ab eo cor lapideum, & dederit cor carneum. Hęc causa bene fuit in Christo, qui ex cõpassione passus est ea que sustinuit in mundo isto. Octauum est, exemplum aliorum cõpatientium alicui. Hoc enim solet hominem inci-

tare ad similiter compatiendum. Que causa bene inuenitur circa Christum, cui creaturæ insensibiles quasi compassæ fuerunt. Vnde sol radios suos abscondit quasi nuditati eius tenebras faciens. Petræ etiã scissæ sunt quasi compatières. ¶ Ad iniuriarum dimissionem monemur, Luc. 6. Dimitte, inquit, & dimitte tibi. Matt. 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis Pater cælestis delicta vestra. Eiusdẽ 18. Domine, quoties peccabit frater meus in me, & dimitta ei, vsque septies. Dixit illi Iesus: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies. Augu. in Enchiridion: Multa sunt genera eleemosynarum, quæ cum facimus, adiuuamur vt nobis dimittantur peccata. Sed interea nihil est maius quã cū ex corde dimittimus, quod in nos quisque peccauit. Idẽ in lib. de Rectitudine catholice conuersationis: Quare nõ dimittat qs fratri parũ, vt ei dominus digneur dimittere totũ? Nam & hoc eleemosynæ genus est, vt dimittat aliquis ex toto corde ei à quo læsus fuerit. Isid. Nõ solum qui esurienti & sitienti & nudo beneficium largitatis impedit, sed & qui inimicum diligit, & qui lugenti affectum compassionis & consolationis impartitur, aut in quibuslibet necessitatibus aliis consiliũ adhibet, sine dubio eleemosynam facit. ¶ Ad corripiendum fratrem peccantem monet nos dominus Matthæi 18. Si peccauerit in te frater tuus corripe eum inter te & ipsum solum. ¶ Ad instructionem ignorantium monemur, ad Galat. 6. Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Dan. Qui ad iustitiam erudiunt multos. Fulgebunt sicut stelle in perpetuas æternitates. Ecclesiast. 38. Vir sapiens plebem suam erudit, & fructus illius fideles sunt. ¶ Opera misericordie corporalia sunt illa sex quæ tanguntur Matth. 25. Esuriui &c. Septimum est, quod tangitur Tobia 2. scilicet sepelire mortuos. Aliqua horum tanguntur Esa. 58. Dimitte eos qui contracti sunt, liberos, & omne opus dirumpe. Hoc pertinet ad visitationem inceptorum. Frange esurienti &c. Ibi tanguntur tria alia opera manifesta. Et carnem tuam ne despexeris, hoc pertinet ad visitationem infirmorum. ¶ Ad duo prima opera incitatur frequentis scripturæ admonitione. Neemiæ octauo, Mitte partes eis qui præparauerunt sibi. Tob. 4. Panem tuum cum egenis & esurientibus comede. Prouer. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum satifit, potum da illi. Ecclesia. 11. Mitte panem tuum super erant euntes aquas, quia post multa tempora inuenies illum. ¶ Aquæ transeuntes sunt populi mortales. 2. Reg. 14. Omnes morimur

quasi a
habet e
sanctor
Iob. 31. S
ex ea
cum su
mission
10. Qui
de tant
merced
res, deb
de retr
storum
dant de
habent
nihil bo
ea nihil
miseric
primo
¶ Secur
modo
litas ad
hoc, qu
tũ inu
alici
na tẽp
spirito
A mal
nuntio
Raab p
rui cur
angelo
semper
i. Qui
lem pa
& coll
Perfor
in hor
paterf
perreg
v nus

quasi aqua dilabimur in terram, quæ nõ reuertitur. Luc. 3. Qui
 habet escas, det non habenti. Item excitamur ad ea exemplis
 sanctorum patrum. Tob. 1. De facultatibus suis esuriens alebat.
 Job. 31. Si comedi byccellam meam solus, & non comedit pupillus
 ex ea &c. Humerus meus à iunctura sua cadat, & brachium meum
 cum suis ossibus conteratur. Itẽ incitatur ad ea mercedis promissionem.
 Ezech. 18. Si panem esurienti dederit, vita viuet. Matt.
 10. Qui potum dederit vni ex minimis istis calicem aque frigidæ
 tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis, non perdet
 mercedem suam. Luc. 14. Quum facis conuiuium, voca paupes,
 debiles & claudos, & cæcos, & beatus eris, quia nõ habet unde
 retribuatur tibi. Retribuetur autem tibi in resurrectione iustorum.
 Qui cibum sine potu ministrant pauperi, tale prandium
 dant domino, quale consuevit dari a fino. Item qui de his quæ
 habent ad mensam suam nihil volunt dare pauperibus, in futuro
 nihil boni inueniet. Job 20. Nõ remansit de cibo eius, & propterea
 nihil remanebit de bonis illius. ¶ Sequitur de tertio opere
 misericordiæ, quod est colligere hospitem. ¶ Circa quod opus,
 primò tangetur de his quæ pertinent ad eius comendationem.
 ¶ Secundo, qui hospites sint maximè recipiendi. ¶ Tertio, quomodo
 sint recipiendi. ¶ Circa primum notandũ, quod hospitalitas ad
 susceptionem gratiæ preparat. Quod figuratum est in
 hoc, quod duo discipuli Christum cognouerunt, cum eum ad hospitium
 inuitalent. Luc. vlt. quandoque diuina cognitio infunditur
 alicui occasione alicuius sancti viri in hospitio recepti. Item bona
 temporalia multiplicat: vt patet in illa vidua quæ Eliam in hospicio
 suo suscepit: cui farina & oleum non defecerunt. 3. Reg. 17.
 A malo etiã temporali seruat: vt patet in Raab, quæ recepit
 nuntios filiorum Israël: & ideo à morte saluata est. Iosue 6. Sola
 Raab meretrix viuat &c. ad Hebræos 11. Raab meretrix non perit
 cum incredulis, excipiens exploratores cum pace. Itẽ Deum &
 angelos meretur recipere, qui hospitalitati deseruit. Reputatiuè
 semper Deum recipit, quum recipit aliquem nomine ipsius. Matt.
 1. Qui recipit vos, me recipit. Eiusdem 10. Qui suscipit vnum talem
 paruulum, in nomine meo, me suscipit. Item 25. Hospes erã,
 & collegistis me. Io. 13. Qui accipit si quem mitero, me accipit.
 Personaliter etiã quandoque suscipit Deum. Vnde refert Gre.
 in homil. Euangelij quod legitur secundo die Paschæ, quod quidam
 paterfamilias nullum fuit hospitalis. Quadam autem die cum
 peregrinos suscepisset, & aquam daret manibus in humilitate:
 vnus fuit inter eos, in cuius manibus aquam fundere debuit. Et

quum reuersus vrceum accepisset, eū non inuenit. Cūque hoc
 factum apud se miraretur, eadē nocte ei dominus per visionem
 dixit: Carteris diebus me in mēbris meis, hesternō autē die me
 in memetipso suscepisti. Itē Grego. in homilia illius Euangelij.
 Videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam, dicēs: Quia &c. Quī
 dā Martyrius nomine, vitæ valde hōnorabilis monachus fuit,
 qui ex suo monasterio visitationis gratia ad aliud monasterium
 redēbat, cui spiritualis pater præerat. Pergens itaque leprosum
 quendam quē densis vulneribus elephantinus morbus per men-
 bra sædauerat, inuenit in via, volentem ad suum hospitium red-
 ire & præ lassitudine non valentem. In ipso verò itinere se habe-
 re perhibebat hospitium quō idem Martyrius monachus ire se
 stinat. Vir autem Dei eiusdem leprosi lassitudinem miseris, pal-
 lium quo vestiebatur in terram protinus proiecit, & expandit
 ac desuper leprosum posuit, eūque suo pallio vndique cōstrin-
 ctum super humerum leuauit, secumq; reuertēs detulit. Cū-
 que iam monasterij foribus appropinquaret, spiritualis pater
 eiusdem monasterij magnis clamare vocibus cōcepit, Currite, ac
 ianuas monasterij citius aperite: quia frater Martyrius venit,
 Dominum portans. Statim verò vt Martyrius ad monasterium
 aditū peruenit, is qui leprosus esse putabatur, de collo eius ex-
 liens, & in ea specie appatens quā recognosci ab hominibus so-
 let redemptor humani generis Deus & homo Iesus Christus ad
 cælum Martyrio aspiciente rediit, ei que ascendens dixit, Mar-
 tyri, tu me non erubuisti super terram: ego te non erubescā su-
 per cælos. Qui sanctus vir mox vt esset monasterium ingressus,
 ei pater monasterij dixit, Frater Martyri, vbi est quem portabas?
 Cui ille respondens, dixit: Ego si sciuissem quis esset, pedes eius
 tenuissem. Tunc idem Martyrius narrabat, quia cū eum por-
 tasset, pondus eius minimè sensisset. Nec mirum: quomodo pon-
 dus eius sentire poterat, qui portantem portabat? Eccle. Species
 leprosi apparuit, & is qui est reuerendus super omnia: videti de-
 spectus infra omnia dedignatus nō est. Cur hoc, nisi vt nos sen-
 su tardiores admoneret, quatenus quisquis ei qui in cælo est se-
 stinat assistere, humiliari in terra & compati abiectis & despi-
 cabilibus fratribus non recuset? Item Greg. in Homilia Euangeli-
 j quod legitur secunda die Paschæ, Pensate fratres quanta
 hospitalitatis virtus sit. Ad mensas vestras Christū suscipite, vt
 vos ab eo suscipi ad conuiuia æterna valeatis. Præbere modo
 Christo peregrino hospitium, vt nos in iudicio nō quasi peregrinos
 nos nesciat, sed vt proprios ad regnum recipiat. Angelos etiā
 mere

meretur
 hanc eni
 ham. Ger
 gressi su
 phur suc
 hospites
 cio dum
 10. Quic
 Amen di
 orthæ
 rimè hos
 to, q san
 ei cōnaci
 lam, & ca
 non recip
 magno g
 & nullus
 ti boni vi
 piebant a
 gebant. M
 clinet. Lu
 tis in Ier
 accepisti
 peregrini
 digent. Io
 paruit. El
 nis i. Cha
 hoc in pe
 Circa
 ter. ad Re
 talitatem
 ad hospiti
 egerunt d
 non solu
 19. Comp
 gna reuer
 cebat, fra
 uenit eos
 Abraham
 tic in oce
 ptonus in

meretur suscipere. Heb. 13. Hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim quidam placuerunt angelis hospitio receptis: vt Abraham. Gen. 13. Et Loth, eiusdem 19. Origen. Domos hospitales ingressi sunt angeli, domos vero hospitibus clausas ignis & sulphur succedit. Hiero. Abraham & Loth angelos susceperunt, quia hospites dilexerunt. Idem: Abraham crebro hospitalitatis officio dum non refutat homines, suscipere meruit dominum. Matt. 10. Quicumque non receperit vos, nec audierit sermones vestros. Amen dico vobis, quod tolerabilius erit terrae Sodomorum & Gorthazorum in die iudicij. ¶ Circa secundum notandum est, quod maxime hospitio recipiendi essent boni viri. 4. Reg. 4. Animaduertit, quod sanctus Dei est iste qui transit per nos frequenter: faciamus ei coenaculum paruum, & ponamus in eo lectum & mensam, & sellam, & candelabrum. Et e contrario in aliquibus locis boni viri vel non recipiuntur, vel male recipiuntur. Serui vero diaboli cum magno gaudio recipiuntur. Iudic. 10. Vadimus ad domum Dei, & nullus sub rectum nos vult recipere. Similem querelam multi boni viri hodie possunt facere. Sapi. 19. Alij ignotos non recipiebant aduenas. Alij autem bonos hospites in seruitutem redigebant. Matthaei 8. Filius hominis non habet vbi caput suum reclinet. Lucae 20. Non receperunt eum, quia facies eius erat euntes in Ierusalem. Ioan. 5. Ego veni in nomine Patris mei, & non accepistis me. Si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Item peregrini potius recipiendi sunt, quam indigenae: quia magis indigent. Iob 31. Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatorum paruit. Esaiae 58. Egenos vagosque induc in domum tuam. 3. Ioan. 1. Charissime, fideliter facis quicquid operaris in fratres: & hoc in peregrinos, qui testimonium reddiderunt charitati tuae. ¶ Circa tertium notandum, quod hospites suscipiendi sunt frequenter. ad Ro. 12. Necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes. Sectari frequentatiuum est. Item hospites ad hospitium cogendi sunt. Vnde super illud Lucae vlt. Et coegerunt eum: dicit gl. Quo exemplo docemur, quod peregrina non solum sunt ad hospitium vocandi, sed etiam trahendi. Ger. 19. Compulit illos oppido vt diuerterent ad eum. ¶ Item cum magna reuerentia sunt suscipiendi. Vnde quidam vir religiosus dicebat, fratres aduenientes debere adorari, cum certum sit in aduentu eorum aduentum domini Iesu Christi haberi. Sic recepit Abraham tres viros. Gen. 18. Quos cum vidisset Abraham, occurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & adorauit pronus in terram. Item sic recipit Loth angelos. Gene. 19. Qui

cum vidisset eos, surrexit, & iuit obviam eis, adoravitque pronus in terram. Item recipiendi sunt hilariter, non cum murmure. 1. Petri 4. Hospitales invicem sine murmuratione. Item ministrandum est eis abundanter. Iudic. 18. Pax tecum sit, ego praebebo omnia quae necessaria sunt: tantum quaeso ne in platea mancas. Item serviendum est eis diligenter. 4. Regum 5. Ecce fedule in omnibus ministrasti nobis. Sunt aliqui qui de verbis multis solent servire hospitibus suis. Vbi autem verba plurima, ibi frequenter egestas. Prouerbiotum 13. Facit etiam ad hoc, quod hospitalitas Deo sit gratior, si dominus domus in propria persona hospitibus suis seruiert. Vnde dicit Hierony. Loquens de Abraham qui tres viros suscepit. Gene. 17. Non seruis praecipit ut hominibus ministrarent, nec bonum quod exercebat per alium minuit, sed quasi praeda reperta cum Sara humanitati solus incubuit. Ipse pedes lauit, ipse humeris suis vitulum deumento portauit, ipse ut seruis sterit peregrinis prandentibus, de manibus coctos cibos ieiunaturus apposuit. Item protegentes sunt qui hospitio recipiuntur a recipientibus. Gene. decimo nono. Abutimini filiabus meis sicut vobis placuerit, dum modo vitis istis nihil mali faciatis. Iudi. 19. Nolite fratres malum hoc habere, quia ingressus est homo hospitium meum. ¶ Item incutiunt sunt ad comedendum verbo & exemplo. In dialogo legitur, quod abbas Cassianus venit ad quendam senem qui dedit ei manducare cum suis sociis usque ad satietatem, & hortabatur eum plus comedere. Qui cum diceret se esse satiatum, respondit: Ego diesis fratribus hodie superuenientibus septies manducaui, & adhuc esurio. Tu vero semel manducans es satiatus. Et dixit senem esse frangendum propter hospites: quia in hospite suspicatur Christus, & non possunt filij sponsi lugere quandiu sponsus est cum eis. Item quidam senex in Sicilia multum fuit hospitalis faciens manducare omnes ad se venientes. Venit autem ad eum quidam solitarius nolens refici, dicens se ieiunare. Cui senex: Excamus, & oremus sub arbore hac, & cui fuerit arbor inclinata, ipsum sequamur. Orante autem solitario arbor non est inclinata: orante autem illo sene hospitali, arbor inclinata est. ¶ Sequitur de quatto opere misericordiae, quod est vestire nudos. Ad quod sacra scriptura monet, Tobiae 4. De vestimentis nudos tege. Item Esaiæ 58. Cum videris nudum, operi eum. Et Lucae tertio: Qui habet duas tunicas, det non habenti. Haec opus misericordiae nobis multum commendant exempla sanctorum. Et primo exemplum Dei, qui Adam & uxori eius postquam

quam ceciderant in statum miseriae, fecit tunicas pelliceas. Gen. 3. Item exemplum Tobiae qui nudis vestimenta praebat. Tobiae 1. Et exemplum Iob: Si despexi, inquit, praetereuntem, eò quòd non haberet indumentum, & absq; operimento pauperem. Si non benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus est. Iob 31. Hoc opere misericordiae Dorcas digna fuit suscitari. Actuum 9. Item huic operi misericordiae promittitur vita aeterna. Ezech. 19. Si nudum vestimento operuerit, vita viuet. Hoc opus misericordiae videtur praecellere respectu precedentium, in hoc quòd non vnam miseriam reuelat, sed multas. Primum opus repellit famem, secundum frigus: sed hoc opus expellit erubescentiam de nuditate, & molestiam frigoris. Item vestis data pauperi memoriale est ei vt oret pro eo qui sibi eam dedit. Non transit hoc beneficium ita cito, sicut beneficium cibi vel potus. ¶ Sequitur de quinto opere misericordiae, quod est visitare infirmos. Ad quod monemur. Eccles. 7. Non te pigeat visitare infirmum: ex his enim in dilectione firmaberis. Hoc opus misericordiae valde placet Deo. Iac. 1. Religio munda & immaculata apud Deum & patrem, haec est, visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum. Valde etiam est vtile homini. Iob 5. Visitans speciem tuam, non peccabis. Qui huic operi misericordiae insistit, peccatum facilius vincit. Et sicut miseria infirmitatis famem & frigus videtur excedere: sic hoc opus misericordiae videtur praecellere respectu precedentium. Vnde in viris patrum, frater quidam interrogauit quendam senem, dicens: duo fratres sunt, quorum vnus ieiunat sex diebus, & multum laboras, alius vero seruit agrotantibus, cuius opus magis acceptum est Deo? Respondit senex: Si frater ille qui sex diebus laborans ieiunat, appendat se per nares, non potest esse aequalis illi qui infirmatibus deseruit. Hoc opus misericordiae commendauit nobis filius Dei exemplo suo visitans genus humanum in infirmitate positum. Lucae 1. Visitauit nos ortens ex alto &c. ¶ Sequitur de opere misericordiae, quod est visitare eos qui sunt in carcere. Ad quod monemur Hebraeorum 13. Memento reos vincitorum, inquit, &c. Eiusdem 10. Vincitis compassi estis. ¶ Et notandum quòd visitandi sunt in carcere non solum vt necessaria eis ministrantur, vel aliqua consolatio eis adhibeatur, sed etiam vt à carcere liberentur. Ecclesiast. 4. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi. In Psal. Egenum de manu peccatoris libera. Item: Domine, quis similis tibi, eripies inopem de manu fortio-
tū eius: Hoc opus misericordiae commendatur nobis variis ex-
emp

emplis sanctorum. Legitur de Tobia quod pergebat per omnes
 qui erant in captiuitate, & monita salutis dabat eis. Iob. 29. Cō-
 terebam malas iniqui, & de dētibus illius auferebam prādam.
 Daniel Susannam adiudicatam morti, liberauit. Dan. 13. Et Ni-
 colaus tres pueros morti addictos. Frou. 24. Erue eos qui dicitur
 tur ad mortem &c. ¶ Sequitur de septimo opere misericordie
 quod est sepelire mortuos. Eccl. 7. Mortuo non prohibeas gra-
 tiam. glo. ad eleemosynam pertinet sepultura mortuorum. De
 hoc opere misericordie commendantur viri Iabes Galaad. 1.
 Reg. 2. Benedicti vos à Domino, qui fecistis misericordiam cum
 domino vestro Saul, & sepelivistis eum. Commendatur etiam de
 hoc Tobias. De quo legitur Tob. 2. quod cum nuntiatum esset
 ei quod vnus de filiis Israel iugulatus iaceret in platea, statim
 exiliens de accubitu suo, relinquens pradium, ieiunus peruenit
 ad corpus, tollensque illud portauit ad domum suam occulte
 vt dū sol occubisset, cautè sepeliret eū. & Marc. 14. dicitur de
 Magdalena: Bonū opus operata est in me, prauēnit vngere cor-
 pus meum in sepulturam. Hoc opus misericordie exerceuerunt
 Ioseph & Nicodemus Christo. Ioan. 19. & Zozimas vnico leone
 obsequente sepeliuit cadauer illius pœnitētis Mariæ Agyptia-
 cæ. Hoc opus misericordie commēdatur nobis exemplo etiam
 brutorum animalium. Legitur enim in libro de Natura animalium
 quod mortuo delphino, circumstant alij delphini ne comedant
 pisces mortuū, & deferunt eum in profundum, atque sepeliunt.
 ¶ Et notandum quod multi propter peccata sua hoc beneficio
 priuantur. Esa. 14. Tu proiectus es de sepulchro tuo quasi stirps
 inutilis. In eodem: Quasi cadauer putridum non habebis con-
 sortium: neque eris cum eis in sepultura. 4. Reg. 9. Iezabel co-
 medent canes in agro Iezrael, nec erit qui sepeliat eam. Ierem.
 22. Sepultura asini sepelietur, putrefactus & proiectus extra por-
 tas Ierusalem. Eiusdem 25. Non sepelientur, in sterquilinum,
 super faciem terræ iacebunt. Et 2. Mach. 5. Iason qui in sepulchro
 multos abiacerat, ipse & illamentatus & insepultus abicitur à
 sepultura. Econtrario corpora sanctorum in pace sepulta sunt.
 Eccl. 44. ¶ Item notandum quod antiqui eligendo sepulturam,
 respectū habuerunt vel ad patres suos, vel ad sanctitatem eorū
 cum quibus sepeliri voluerunt. Gen. 48. Dicit Iacob, Facies mi-
 hi misericordiam vt non sepelias me in Aegypto, sed dormiam
 cum patribus meis. Eiusdem 49. Sepelite me cum patribus meis
 in spelunca duplici. 3. Reg. 13. Cum mortuus fuero, sepelite me
 in sepulchro, in quo vir Dei sepultus est. 4. Reg. 13. Quidam
 pelientes

pelientes
 thro Eli
 de quibus
 misericor
 quis el
 do. Elee
 fieri por
 quod ac
 Marc. 5. V
 nihil ind
 paupertat
 manum:
 re prosp
 misericor
 virtutem
 tosa vel
 lia facer
 bene fac

Not
 Nace
 no, absq
 quilibet
 Fili de r
 eleemosy
 optima. I
 spelatio
 sunt pau
 sibi min
 victū & v
 mo. Opt
 re. Ephe
 manibus
 necessita
 rapina f
 Quale e
 lacrymi
 oblatio,
 eodem: I
 fert sac
 conspē

pelientes

pelientes viderunt latrunculos & proiecerunt cadauer in sepulchro Elisei, & reuixit. ¶ Præter septem opera misericordiæ de quibus dictum est, videntur etiam esse quædam alia opera misericordiæ, vt accommodare indigenti. Tripliciter enim facit quis eleemosynam, vel dando, vel accommodando, vel remittendo. Eleemosyna mutui in hoc cõmẽdabilis est, quòd multoties fieri potest, & tamẽ non perit ei qui eam facit. Recuperat enim quod accommodauit. Ad hoc opus misericordiæ monemur. Matt. 5. Volenti mutuari à te ne auertaris. & Luc. 6. Mutuũ date nihil inde sperantes. Deuteron. 15. Si vrus de fratribus tuis ad paupertatem venerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahas manum: sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum quo indigere prospexeris. Recuperare etiam proximum videtur esse opus misericordiæ. Eccles. 29. Recupera proximum tuum secundum virtutem tuam. Item opus misericordiæ esse videtur, loca lutosã vel aquas periculosas pontibus vel aliter peruia & meabilia facere. Et hoc opus misericordiæ vno denario potest aliquis bene facere omnibus illis qui per pontem transiuri sunt.

De quo sit eleemosyna facienda. CAP. V.

NOrandum quòd eleemosyna facienda est de his quæ iustè acquisita sunt. Leuit. 2. Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermento erit: absque fermento inquam, iniquæ acquisitionis. Proue. 3. Honora Dominũ de tua substantia. Tob. 4. Fili de tua substantia fac eleemosynam, & distinguuntur circa eleemosynam tres gradus: est enim eleemosyna bona, melior: optima. Bona est, quæ fit de patrimonio Christi, in quo solã dispensationẽ clericus habet. Ber. Facultates ecclesiarum patrocinia sunt pauperũ, & sacrilega eis crudelitate subripitur, quicquid sibi ministri & dispensatores, nõ vtiq; domini & possessores vltra victũ & vestitũ accipiunt. Melior est, quæ fit de proprio patrimonio. Optima est, quæ fit de his quæ adquiruntur proprio labore. Ephes. 4. Qui furabatur, iam non furetur: magis autẽ laboret manibus suis operãdo quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatẽ patienti. Non placet Deo eleemosyna de furto vel rapina facta, ab eo qui potest seire cui fit restituenda. August. Quale est illud munus quod alter eũ gaudio accipit, alter cum lacrymis amittit? Eccl. 34. Immolantis ex iniquo maculata est oblatio, & nõ sunt beneplacitæ Deo subsannationes impiorũ. In eodem: Dona iniquorum non probat Altissimus. ¶ Item qui offert sacrificiũ ex substantia pauperis, quasi qui victimat filiũ in conspectu patris. Item eiusdem 35. Noli offerre munera praua non